

# SUCCULENTA

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING VAN LIEFHEBBERS  
VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

---



*Gymnanthocereus pilleifer* Ritter met twee geopende bloemen, twee bloemknoppen  
en een rijpende vrucht

foto: Fr. Ritter

(Lees het artikel op pagina 24)

# Van maand tot maand

De winter nadert alweer zijn einde en de tijd gaat aanbreken, dat er verpot moet worden. Misschien zullen sommige liefhebbers er al mee begonnen zijn, de meesten zullen er nog wel mee moeten aanvangen en een aantal zal er misschien van afzien.

Wat er zal geschieden zal natuurlijk afhangen van de aard van de collectie en van de wijze van kweken.

Een van de eerste beslissingen, die menigeen zal moeten nemen is, of doorgegaan moet worden met het gebruik van aardn potten of dat op plasticpotten of conservenblikken moet worden overgegaan. Het ziet er naar uit, dat de aardn pot aan de verliezende hand is: plastic en blik hebben immers vele voordelen. Afgezien, dat het wortelgestel hierin krachtiger wordt, de gehele pot begroeit, de planten ook bovengronds beter gedijen en gemiddeld gezonder zijn, heeft plastic of blik vele andere voordelen. Vooral plastic is licht in de hand, het voelt niet koud aan, het werkt schoner en de planten hebben minder last van ziekten b.v. van wortelluis.

Blik wint het vermoedelijk van plastic; ondanks het feit, dat blikjes niet zoo mooi in de collectie staan en zeker niet in een kamer passen, geven wij de voorkeur aan blik boven plastic.

Over de voordelen van blik zal binnenkort een artikel in ons blad verschijnen. Toch heeft blik wel nadelen, het is niet altijd even gemakkelijk grote hoeveelheden te krijgen, de formaten zijn vaak zeer verschillend, er moeten gaten in geslagen worden, en ze moeten meestal geverfd worden. Ze lijken dus wel goedkoop, maar dat zijn ze niet.

Laten we verder bij het verpotten niet vergeten de gewassen grondig te inspecteren op ziekten of dode plekken; tijdig isoleren van de aange-taste planten kan veel ellende voorkomen.

Boom

---

Voorzitter : A. F. H. BUINING, Burg. de Beaufortweg 10, Hamersveld (U.), Telefoon 03496—226.  
Secretaresse : Mevrouw J. GRULLEMANS VAN BERGHEM, Heereweg 19, Lisse, Tel. 02530—3439.  
2e Secretaresse : Mevrouw E. A. M. VERDUIN—DE BRUIN, Wilhelminasingel 28, Pijnacker.  
Penningmeester : H. G. HELLENDOORN, Doornstraat 172 a, Scheveningen, Postrekening 68 05 96 of rekening 325, Raiffeisenbank, Keizerstraat 122, Scheveningen.  
Redacteur : Dr. B. K. BOOM, I.V.T., Postbus 16, Wageningen, Tel. 08370—3141; thuis telefoon 2146.  
Redactiecommissie : C. BOMMELJE en D. J. VAN VLIET.  
Bibliotheecarese : Mevrouw H. VRIESENDORP VAN AALDEREN, Ligusterweg 2, Oostvoorne.  
Boekenlijst op aanvraag verkrijgbaar tegen 50 cent aan postzegels.  
Het lidmaatschap kost voor de leden in Nederland en België f 10,00 en voor leden in het buitenland f 15,00 per jaar met gratis maandblad „Succulenta”.  
Kopij moet uiterlijk de 18de van de maand in het bezit van de redacteur zijn.

# Op „cactusjacht“ in Brazilië

(Tweede brief)

Onze Voorzitter schrijft :

Maandag 21 november 1966 begon onze grote reis naar het noorden van Brazilië vanuit de staat Rio Grande do Sul. Woensdagmorgen kwamen wij aan in Ponta Grossa in de staat Parana om de familie Dr. H. Meyer te bezoeken, die eigenaar is van de fazenda O'Recanto, ca. 15 km ten noorden van Ponta Grossa.

Zij hebben daar een enorm groot bezit en wij hoopten daar bijzondere cactussen te vinden. De fazenda ligt ongeveer 1000 m boven de zeespiegel, dus de nachten waren heerlijk koel. Reeds in de middag konden mijn vriend, de heer Horst uit Arroio de Seca en ik ons via Dr. Meyer in verbinding stellen met een Hollander, de heer Biersteker, die in de Hollandse Kolonie Carambei woont. Met hem reden we naar een erg rotsachtig gebied en vonden daar weldra een nieuwe *Notocactus*, die waarschijnlijk enigermate verwant is met *Notocactus ottonis*.

Het enorm rotsachtige terrein gaat terrassengewijs afdalend naar een van de vele rivieren, waarin steeds kleine watervallen voorkomen.

In een hete, stralende zon gingen wij zwaar bekapt met fototoestellen en rugzakken om planten te bergen op pad. Ruim 3 uur zwierven wij rond in dit buitengewoon interessante gebied, waar wij gelukkig geen slangen, maar wel een enorme leguaan van ca. 75 cm lengte ontmoetten. De nieuwe *Notocactus*, die ik in de loop van de komende maanden zal beschrijven en die waarschijnlijk zal heten *Notocactus carambeiense*, groeit op een bodem van zuivere zandsteen en tussen de struiken en planten verder naar de beek, waar door spoelwater de zandsteen in de vorm van kwartsiet zich tussen deze beplanting heeft vastgelegd. Deze planten groeien daar te midden van o.a. *Tillandsia*, *Bromelia*'s, zelfs hier en daar zeer korte, dikke, zuilachtig groeiende *Rhipsalis*. Wij konden vrij veel planten en zaden verzamelen, zonder het bestand ter plaatse noemenswaard aan te tasten.

De volgende dag gingen wij, onder leiding van Dr. Meyer, de zogenoemde galerijbossen onderzoeken langs de rivier de Pitangi, die de grens vormt tussen zijn bezit en dat van zijn buurman. Galerijbossen zijn brokken oerwoud, die zich in de loop der eeuwen dicht langs de rivieren gevormd hebben. Deze rivieren hebben zich in het zandsteengebergte vaak diep uitgeslepen, zodat ware ravijnen van vaak meer dan 100 meter diepte met loodrechte wanden ontstonden. In dit dichte oerwoud, waarin wij ons met behulp van een groot scherp kapmes een weg moesten banen, groeien, vooral op oude dode bomen, die deels over de rivier gevallen zijn, grote hoeveelheden *Rhipsalis*, die in grote bundels neerhangen vol met besvruchten. Uiteraard zijn deze bomen ook vaak dicht begroeid met orchideeën en de prachtigste varens.

Zoals gezegd konden wij ons met moeite en weg banen door de volkomen dichte begroeiing van lianen, vaak met gemene dorens, dichte bos-

sen bamboe enzovoort. Op een bepaald moment konden we bij een werval de rivier oversteken, maar om bij een bepaalde rotsformatie te komen moesten wij trachten een loodrechte wand te beklimmen. Zeer voorzichtig bestegen wij langzaam deze wand over kleine uitstekende richels, iedere voetstap nauwkeurig aftastend en overwegend. Aan de ene zijde een loodrechte, zwaar begroeide wand met diep onderin de rivier, aan de andere kant de van het vocht druipende rotswand, vol met glibberige, groene mossen en wieren en met de prachtigste varens bedekt. Met zeer veel moeite gelukte het ons eindelijk boven op het plateau te komen en zo naar de rotsachtige gedeelten waar Dr. Meyer cactussen vermoedde, alhoewel hij die daar nooit gevonden had. Weldra gaf vriend Horst een schreeuw en hij had op de fazenda O'Recanto ook een bestand van *Noto-cactus carambeiense* gevonden. Wij vonden deze fraaie roodbedoornde soort telkens zeer plaatselijk. Opvallend was, dat ze graag groeit in termietenhopen. Deze hopen van kleine termieten bestaan uit een soort donkere veenachtige grond, waarvan Dr. Meyer de zuurgraad op ongeveer pH-4 schatte.

Aan de hand van veel dia-materiaal hoop ik later de groeiwijze ter plaatse te kunnen toelichten. Helaas heb ik nog onontwikkeld fotomateriaal, zodat dit moet wachten tot ik circa half februari weer in Holland terug ben.

Deze 2 dagen waren zoals zovele in Brazilië onvergetelijk. Wat men hier aan planten, vogels en vlinders ziet is onbeschrijfelijk.

Vandaag reizen we via Curitiba naar Sao Paulo, om vandaar via Bello Horizonte ons te begeven in het bergachtige, woeste gebied van Diamantina en verder. Als het weer en de auto ons niet tegenwerken hopen we bij Petrolina de Rio do San Fransisco te overschrijden. Bij Petrolina zou de beroemde *Cephalocereus dybowskii* groeien. Overal is hier de grond vol met gaten die gordeldieren des nachts graven naar wortels en dergelijke. Deze twee dagen hebben we gelukkig geen enkele slang gezien.

(Wordt vervolgd)

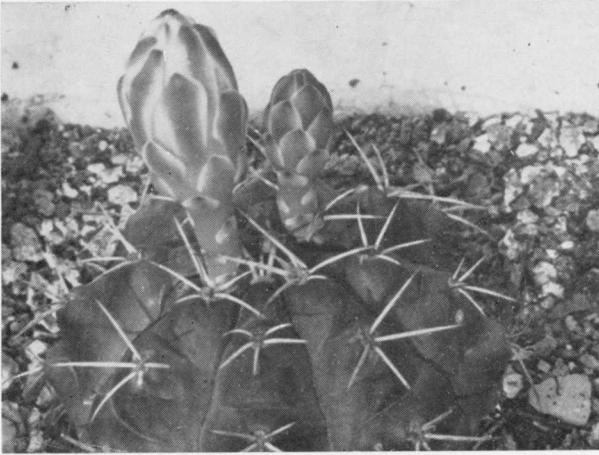
---

## Vormen van *Gymnocalycium damsii* uit Oost Bolivië

door G. FRANK, Wenen

(Vervolg en slot van pagina 8)

2. Vindplaats San José : deze ligt circa 140 km ten westen van Roboré. Deze planten worden in het algemeen groter dan die in Roboré, tot 12 cm diam. en 10 cm hoog. Zij vertonen tamelijk gelijkmatig een zeer uitgesproken, meest scherpribbige stervorm met grovere, afstaande bedooring, 1-2 middendorens en relatief grote, witte bloemen.



*Gymnocalycium damsii*  
uit het Tucavocadal  
foto: Frank

Extreem afwijkende vormen werden op deze plaats niet gevonden.

3. Vindplaats Tucavocadal : volgens Backeberg de var. *tucavocense* met als vindplaats dicht bij Tucavoca. In werkelijkheid ligt volgens Hammerschmidt de vindplaats dicht bij het dorpje Santiago Chiquitos in het dal van de Tucavoca.

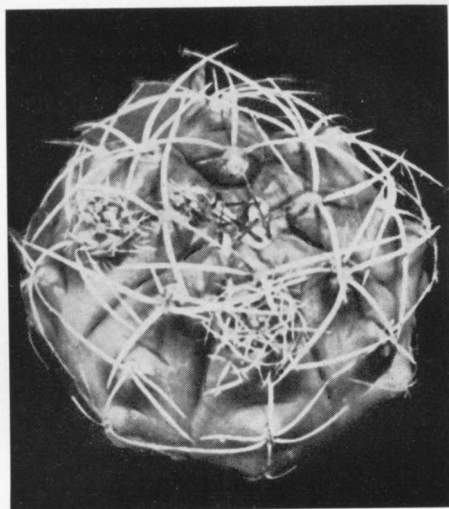
De afstand tot Roboré bedraagt ongeveer 100 km in oostelijke richting. Hier vindt men vormen met stompe ribben, naast volkomen platronde, bijna ribloze planten, zoals reeds eerder werd vermeld. De bedoorning is krachtig, ruw, gedraaid, afstaand en varieert van 1—7 per areool en zowel mét als ook zónder middendoren. De grote bloemen zijn meestal dieprose. De planten van deze plaats onderscheiden zich verder door spruitvorming, dikwijls in de top, kennelijk ontstaan uit bloemknoppen.

4. Vindplaats Salinas : deze interessante en eerst onlangs ontdekte vindplaats ligt circa 160 km ten zuid-oosten van San José, dicht bij de grens van Paraguay en midden in het gebied van een groot zoutmeer. Pater Hammerschmidt berichtte, dat de planten reeds op circa 30 meter van de zoutpannen groeien, waar dus de bodem nog steeds flink zout is. Deze vorm van *G. damsii* is met haar bleekgroene lichaam, de scherp gekante, knobbelige ribben, de ver uit elkaar liggende areolen en de lange, rechte, licht getinte, krachtige dorens, zeer goed gekenmerkt. De bloemen zijn wit. In hoeverre de planten op de vindplaats variabel zijn, kon Hammerschmidt mij niet zeggen. Hij had vandaar slechts weinig planten meegebracht.

Met zekerheid kan worden aangenomen, dat de in Backeberg's onlangs verschenen „Kakteenlexikon” genoemde „soorten” : *Gymnocalycium griseopallidum* en *pseudo-malacocarpus* identiek zijn met de vorm van *G. damsii* van Salinas. Backeberg noemt voor beide „soorten” als vindplaats „zoutduinen bij San José, dicht bij de grens van Paraguay” en noemt als verzamelaar Pater Hammerschmidt. De genoemde vindplaats is niet juist, want het gebied van het zoutmeer ligt bij Salinas en circa 160 km ten zuid-

*Gymnocalycium damsii*  
uit het Tucavocadal  
(met spruitvorming)

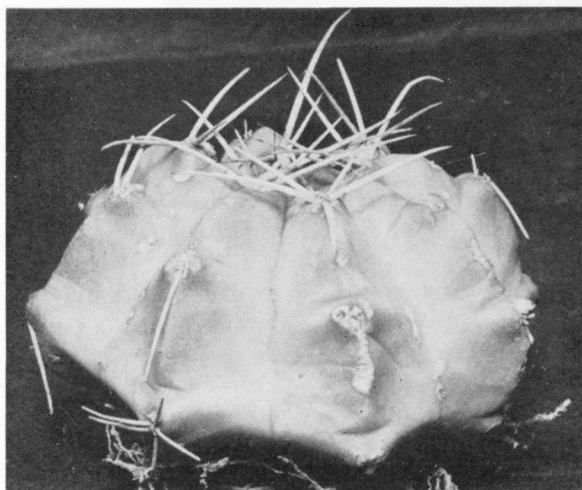
foto: Frank



oosten van San José. Zoals reeds werd vermeld heeft Pater Hammerschmidt slechts weinige exemplaren van deze eigenaardige vorm van *G. damsii* meegebracht.

Backeberg's afbeelding vertoont volledige gelijkenis met de door mij afgebeelde plant van Salinas, terwijl de foto van *G. griseo-pallidum* in habitus meer afwijkt. Bij een zo vormrijke soort als *G. damsii* zeggen dergelijke uiterlijke verschillen totaal niets. Hier blijkt voor de zoveelste keer, hoe bedenkelijk het is, nieuwe beschrijvingen te publiceren, zonder kennis van bloemen en zaden en zonder tevoren contact met de vinder te hebben opgenomen. Mijn plant van Salinas vertoonde een typische *Gymn. damsii*-bloem.

Het feit, dat wij in deze hoek van Oost Bolivië op een relatief klein



*Gymnocalycium damsii*  
uit Salinas, met licht-  
groene lichamen

foto: Frank

gebied, vier gescheiden, in zich besloten kleine vindplaatsen van *G. damsii* vinden, brengt mij tot de volgende stelling.

Met grote zekerheid mag men aannemen, dat in de nog weinig of geheel niet doorzochte gebieden van Oost-Bolivië, het aangrenzende Brazilië en Paraguay nog talrijke soortgelijke, kleine vindplaatsen zullen worden aangetroffen met meer of minder uitgesproken vormen van *G. damsii*, eventueel met overgangen naar vormen van *G. mihanovichii* en *G. anisitsii*. Bij de bekende, grote veelvormigheid van deze gehele groep acht ik het echter niet doelmatig en praktisch om direct na het binnenkomen van variabele zendingen importplanten, voor elke uitgesproken vorm, diagnosen van variëteiten te publiceren. Dit moet tot verwarring leiden, in het bijzonder wanneer op de kleine, beperkte vindplaatsen planten een grote variatie-breedte vertonen en anderzijds soortgelijke vormen weer op verschillende vindplaatsen voorkomen.

Op deze grond omschrijf ik deze geïmporteerde planten van *G. damsii* uitsluitend naar de vindplaatsen, dus *G. damsii* van Roboré, van San José, van het Tucavocadal en van Salinas, om het even hoe ze er uit zien. Het zal interessant zijn de in omloop zijnde zaailingen van de onder elkaar bestoven vormen der verschillende vindplaatsen te observeren en vast te stellen in hoeverre hier steeds weer nieuwe afwijkende vormen ontstaan.



*Armatocereus mataranus* Ritter  
foto: Fr. Ritter

## Armatocereus mataranus

Ritter

in Succulenta 45 : 118 (1966).

Verschilt van *Armatocereus laetus* (H. B. K.) Backbg door hogere en bredere groeiwijze; lichaam blauwachtig groen (grijs-groen); ribben 4–5 cm hoog (2–3 cm), tussen de areolen sterker naar voren tredend; areolen 6–9 mm diam. (3–5 mm), 4–7 cm van elkaar (2–4 cm); dorens priemvormig (naaldvormig), middendorens 3–6 (1–3).

FR 672. Vindplaats San Marcos, Peru.

# Gymnanthocereus pilleifer Ritter

in Succulenta 45 : 119 (1966).

(Zie de afbeelding op de omslag)

Vertakte bomen, 3—4 m hoog, groen; takken steil, 9—10 cm dik; ribben 7—9, 15—20 mm hoog, stomp en nauwelijks gekarteld; areolen 5—8 mm diam., lichtbruin, met veel vilt, in jeugd stadium 3—8 mm van elkaar, bij volwassen planten samenvloeiend tot een viltige massa, gelijkend op een viltige muts; dorens 1—2, priemvormig, recht; middendorens 2—9 cm lang, vaak met enkele kleine randdorens, aan de top der volwassen planten ontbrekend; bloemen uit de viltige mutsen verschijnend, alzijdig symmetrisch, 32—35 mm lang, in de nacht bloeiend; vruchtbeginsel groen, 8—9 mm lang, 9—12 mm breed, kaal, met driehoekige witte vliezige droge, 5—10 mm lange, schubben; nektarkamer tonvormig, 3—4 mm lang, 4—6 mm breed; bloembuis buisvormig, 3—5 mm lang, buitenkant groen, onderaan met groene sappige 3 mm lange en 6 mm brede schubben, bovenaan met schubben die gelijk zijn aan die op het vruchtbeginsel; helmraden wit, 10—12 mm lang, over de gehele bloembuis dicht ingeplant; stijl groenachtig, ca. 18 mm lang, met lichtgele stempels; binnenste bloembladen 15—17 mm lang, 4—5 mm breed, wit, aan de top met een duidelijke groene middenstreep, de buitenste bloembladen groener, aan de top stomp, een droge schub dragend, overeenkomend met de schubben van het vruchtbeginsel; vrucht bijna kogelrond, 2 cm diam., groen, bekleed als vruchtbeginsel; vruchtvlees wit en sappig; zaad bruin, buidelvormig, 0,7 mm lang en 0,5 mm breed, hilum ovaal en scheef.

Groeiplaats Balsas, Peru. FR 659.

---

## BOEKBESPREKING

Dr. W. RAUH, „Die grossartige, Welt der Sukkulente“, Paul Parey, Berlin en Hamburg, 1966; 193 bladzijden tekst, meer dan 700 afbeeldingen, 98 DM.

Grote boeken met mooie platen zijn een verschijnsel van onze tijd; de tekst speelt daarbij vaak een ondergeschikte rol; zo ook hier, het gaat om een mooi en rijk uitgevoerd boek, formaat 21 x 26 cm, dat uitsluitend handelt over vetplanten, vooral om die groepen, die de schrijver zelf in de natuur heeft opgezocht.

Allereerst komen vrij kort enige algemene zaken aan de orde: de aard van de vetplanten, hun vaderland, de morfologie, de cultuur en de ziekten; daarop volgt het systematische deel, waarin vele soorten worden behandeld, gerangschikt naar de families waartoe zij behoren.

Daarbij is de nadruk gelegd op de succulenten van Madagascar en andere delen van Afrika. Families als Euphorbiaceae en Asplepiadaceae (met *Stapelia* en *Huernia*) staan in het middelpunt van schrijvers belangstelling, de *Aloe*'s en de

Mesem's komen er wat karig af.

Het systematische deel is uitsluitend beschrijvend en het brengt bijeen, wat reeds bekend is. Men kan er dus niet mee determineren en men vindt er geen nieuw-beschreven soorten in.

De platen zijn bijzonder fraai, vooral de gekleurde en deze zullen ongetwijfeld er toe bijdragen, dat de afgebeelde planten beter bekend worden, want het identificeren van dergelijke soorten is, ook voor vakmensen geen eenvoudige zaak.

Het is dus een boek, waard om te bezitten, vooral voor hen, die wat meer willen weten van vetplanten, die men niet dagelijks ziet en van groepen, die bij ons niet of nauwelijks worden gekweekt. Misschien zullen er liefhebbers zijn, die zich hierdoor gaan toeleggen op b.v. *Stapelia*'s. De prijs is stevig, maar dat zijn de platen wel waard. Boom.



# Het zaaien in het vroege voorjaar

door W. RUYSCH

De meeste zaadbestellingen zijn al weer gedaan, en vele van deze zaden zijn waarschijnlijk al weer uitgezaaid, of liggen nog te wachten op beter weer.

Voor de gevorderde liefhebber is het geen bezwaar om in de winter



De zaailingen komen spoedig op, na een paar weken zijn de meeste potjes al groen. foto: I.V.T.

of in het vroege voorjaar te zaaien, maar voor de beginners kan dit wel eens op een teleurstelling uitlopen, als er vroeg gezaaid wordt en men niet in het bezit is van een zaaitoestel of andere mogelijkheden.

Er is over het zaaien van cactussen en vetplanten al veel geschreven en gesproken, maar steeds komt weer de vraag naar voren hoe het moet en welke mogelijkheden er zijn.

Vooral in de winter of in het voorjaar, wanneer het licht en de warmte een grote rol moeten spelen bij het zaaien, zijn de moeilijkheden vele.

Daarom zijn er ook velen die liever het voorjaar afwachten om te gaan zaaien wanneer de dagen al wat langer zijn en er meer zonlicht is.

Toch is het vrij eenvoudig om met weinig materiaal een paar maanden eerder te zaaien; het grote voordeel is, dat de zaailingen zich dan de gehele zomer kunnen ontwikkelen, zodat men met flinke plantjes de winter in kan gaan.

Voor het vroeg zaaien kan een zaaitoestel worden gebruikt, met elektrische kabelverwarming en een thermostaat om de temperatuur te regelen.

Het kan ook eenvoudiger door een zaai bakje boven de verwarming in de kas te plaatsen; meestal is er wel een kachel aanwezig, het doet er niet toe of hiervoor kolen of petroleum als brandstof wordt gebruikt. Er kan een eenvoudige stellage worden aangebracht om de zaai bak boven de kachel te plaatsen; de zaai bak moet natuurlijk wel gemaakt worden van zink of een ander metaal, er mag natuurlijk hiervoor geen hout of ander brandbaar materiaal worden gebruikt, wegens brandgevaar.

Over deze zaaimethode staat een artikel in Succulenta 1965, pag. 13. Voor het zaaien in de winter of het vroege voorjaar is de verwarming erg belangrijk, maar laten we vooral ook niet vergeten dat de dagen erg kort zijn en dat er weinig licht is; en dit licht is zeer belangrijk bij het zaaien van cactussen of vetplanten.

Het is daarom gewenst als er bij zeer vroeg zaaien in de kas licht wordt gegeven, hetgeen op een gemakkelijke wijze kan worden opgelost.

De praktijk heeft bewezen dat een gewone gloeilamp die wordt gebruikt in onze huiskamer (100 W.), zeer goed voor dit doel geschikt is. Het is vrij eenvoudig deze aan te brengen, het materiaal dat hiervoor gebruikt wordt, bestaat uit een stekker met snoer, een fitting met lamp en een kapje om van het licht zo weinig mogelijk verloren te laten gaan en om het over alle potjes gelijkmatig te verdelen.

Deze lamp wordt nu boven de zaaipan of het zaaitoestel gehangen, het voordeel van de lamp is ook, dat zij warmte geeft; we hebben gevonden dat een gloeilamp van 100 Watt een warmte ontwikkelt van plm. 25°—30° C. op een hoogte van 25 cm vanaf de zaaipan.

De temperatuur is te regelen door de lamp hoger of lager te hangen. De lamp moet niet te dicht boven de zaailingen hangen, niet dicht bij dan 25 cm, anders worden de zaailingen door de warmte beschadigd of droogt de grond te veel uit.

Het verlichten van de zaaipotjes of zaaitoestel moet wel de gehele dag gebeuren, vooral in de donkere dagen, en wel van 's morgens 8 uur tot 's avonds 10 uur. Als de zaailingen al wat groter zijn, en de dagen lengen, kan de stekker er natuurlijk uitgetrokken worden, maar dat is allemaal zelf te regelen (vooral bij zonnig weer).

Door deze eenvoudige zaaimethode met licht en warmte kan er vroeger gezaaid worden, en het is vrij gemakkelijk, want meestal kan men wel een plaatsje in huis hiervoor vinden als men nog geen kas bezit.

Ingezonden door de heer W. Ruysch, Brinkstraat 49, Bennekom.

# Copiapoa-perikelen

E. HORLINGS

Vroeg of laat krijgt iedere cactusliefhebber met ruimtegebrek te kampen. Hij wil enerzijds graag zijn verzameling steeds uitbreiden en ziet anderzijds zijn ruimte steeds kleiner worden, want zaailingen vragen om een plaatsje en andere planten worden steeds groter; tenslotte is het zover, dat er voor geen plant meer plaats is. Toch wil je doorgaan en daarom leek mij specialiseren de enige uitweg. Dit houdt niet in dat ik alle andere planten zou willen missen, maar van lieverlee zullen bepaalde planten de voorkeur genieten. Zo heb ik b.v. veel belangstelling voor het geslacht Copiapoa.

Hiervan heb ik plm. 130 planten, verdeeld over circa 40 soorten of zo u wilt variëteiten. De planten behoren tot de trage groeiers. Ze komen voor in de kuststreken van West-Zuid-Amerika en hebben de neiging in onze winterperiode te gaan bloeien.

Copiapoa's verlangen in de winter geen al te lage temperatuur. Staan ze te koud, dan ontstaan gemakkelijk z.g. koude-vlekken; staan ze daarentegen te warm, dan gaan ze groeien. Er treedt dan, bij gebrek aan licht, misvorming op en men behoeft gedurende de zomer niet te rekenen op bloeiende planten. De ervaring heeft mij geleerd, dat een temperatuur van 6-9 gr. C. voldoende is, want een hogere temperatuur heeft groei tengevolge.

Er is een aantal soorten, die hier vrij gemakkelijk tot bloei te brengen zijn, n.l. *C. tenuissima*, *C. humilis*, *C. montana*, *C. barquitenensis* en *C. longispina*. Alle bij mij tot bloei gekomen soorten bloeiden met gele bloemen, gele stamper en meeldraden. Tot nog toe ontdekte ik de grootste bloemen bij *C. grandiflora* en *C. montana*. De kleurnuances zijn van creme-lichtgeel tot geel. *C. barquitenensis* gaf de kleinste bloemen.

De soorten van het geslacht Copiapoa zijn zeer variabel en uit de brieven die ik ontvangen heb, blijkt, dat ook uit zaad opgekweekte planten veel variatie vertonen. Soms heb ik de gedachte, dat hier sprake is van hybriden.

Hoe het ook zij, dit geslacht heeft mijn liefde en belangstelling. Ik wil daarom gaarne een beroep doen op onze leden en lezers van ons blad, voor het zenden van stekken. Ik zou daarbij gaarne de volgende vragen stellen:

1. Wat is naar uw mening de juiste naam van de stek(ken).
2. Is de stek van een importplant, of van een uit zaad gekweekte?
3. Vanwaar en van wie is de plant afkomstig.

Voor zover ik aan de vraag kan voldoen, ben ik bereid stekken te ruilen, waarbij ik eveneens aan de eerdergestelde voorwaarden inzake afkomst enz. hoop te voldoen.

Naschrift: Ik zit momenteel vooral met problemen inzake de variaties bij b.v. *C. streptocaulon*, *C. cinerea*, *C. coquimbana* enz., dat ik er met de mij ter beschikking staande gegevens van Backeberg, Taxon e.d. niet uit kom. Het gevraagde stekmateriaal zal moeten dienen om de talrijke variaties onder te brengen.

In de praktijk is gebleken dat vele namen, naar mijn mening, niet overeenkomen met de beschrijvingen van de soorten; hierop zal ik later terugkomen.

Ingez. door de heer E. Horlings, Piet Heinstraat 48, Delfzijl,

---

## Over het enten van Phyllocactussen

Reeds enkele malen is mij verzocht iets te schrijven over het enten van Phyllo's. Met het onderstaande wil ik hieraan voldoen.

Gewoonlijk groeien Phyllocactussen op eigen wortel goed en van de weinige planten die niet goed groeien zal het wortelgestel wel niet goed in orde zijn, wat veelal te wijten is aan een te vast of bedorven grondmengsel, of aan een verkeerde standplaats. Staat een minder goed groeiende plant tussen andere planten die wel goed groeien dan zal de oorzaak van de slechte groei in de potgrond gezocht moeten worden en doet men goed, zo spoedig mogelijk de plant van verse, voedzame en vooral luchtige potgrond te voorzien. Is de plant afzonderlijk geplaatst dan kan ook de standplaats een rol spelen b.v. te veel zon, te warm, te koud, te nat of te droog.

Er zijn echter variëteiten die op eigen wortel minder goed groeien; dit vanwege een zwak en gevoelig wortelgestel. Dit euvel kan men dus door enten ondervangen, hetgeen kan geschieden op *Selenicereus*, *Hylocereus* of op een stek van een zwaar groeiende Phyllo met sterk wortelgestel.

Het enten is op twee manieren uit te voeren t.w. door copuleren en door spleetenting. Bij copuleren wordt een eenzijdige, bij spleetenting een tweezijdig vergroeien van de snijvlakken verkregen, de laatste wordt vanwege het tweezijdig vergroeien aanbevolen. Bij copuleren wordt zowel de ent als de entstam schuin aangesneden, zodat aan beide een lang snijvlak ontstaat; zo mogelijk moeten beide snijvlakken even lang en even breed zijn. De beide stukken entmateriaal worden nu met de verse snijvlakken op elkaar gelegd waarbij de centrale middenassen elkaar zoveel mogelijk dekken. Hierna worden de beide snijvlakken op elkaar gedrukt door het aanbrengen van een geeigende bandage, bestaande uit b.v. raffia, katoendraad en bij zwaar entmateriaal katoendraad of dun touw. Ook kan men de samengevoegde ent en entstam horizontaal neerleggen en de entplaats verzwaren met een steentje, stukje lood of iets dergelijks.

Wil men spleetenting toepassen dan handele men als volgt. De onderstam wordt van bovenaf vertikaal, midden door de middenas, dus in de lengterichting van deze as, diep ingesneden; het te enten stuk wordt aan de onderzijde, aan twee tegenover elkaar liggende zijden, wigvormig aangesneden en wel zodanig dat de snede in de onderstam en de wigvormige aanspitsing van de ent ongeveer even lang zijn. Nu wordt de aangespitste ent met de aanspitsing in de insnijding van de onderstam geschoven en

de beide helften van de onderstam, tot zo hoog mogelijk, bijeen gebonden of met behulp van een doorn, die middendoor de entplaats wordt gestoken, vast gezet. Bij het aanwenden van zwaar entmateriaal wordt ook de onderstam wigvormig ingesneden.

Bij spleetenting verkrijgt men door het aanbrengen van twee stukjes cellotape een gemakkelijke wijze van werken. Na het inschuiven van de ent worden ent en entstam aan tegenover elkaar liggende zijden, met het cellotape aan elkaar geplakt waardoor doorn en bindsel overbodig worden. Maandenlang kan het cellotape op de entplaats blijven en is dan gemakkelijk te verwijderen zonder dat vlekken achterblijven.

Het is niet noodzakelijk dat de onderstammen reeds geworteld zijn als men wil enten; men kan na het snijden van de entstammen direct enten en de geënte stammen laten liggen tot de snijvlakken droog zijn. Daarna oppotten en als stek behandelen.

Een geënte plant bloeit eerder dan een plant op eigen wortel hetgeen blijkt uit het volgende : In april 1965 kreeg ik een dun, 6 cm lang stekje van de variëteit 'Pink Festoon'. Omdat verscheidene jaren nodig zouden zijn om, als stekplantje gekweekt, een bloeiende plant te verkrijgen heb ik het stekje geënt op een geworteld onderstammetje van *Selenicereus nelsonii*. Het plantje groeide voorspoedig en ontwikkelde in hetzelfde jaar een tak van 25 cm lengte. In het voorjaar van 1966 verschenen er verscheidene bloemknopjes waarvan er twee tot bloei zijn gekomen. Na de gebruikelijke korte zomerrust heeft de plant er twee takken bijgemaakt, zodat het zich laat aanzien dat, hoewel de twee laatst gegroeide takken geen 25 cm halen, straks als de bloeitijd is aangebroken de plant zijn naam eer zal aandoen en rose gefestonneerd zijn.

Overigens houde men in het oog,

1ste : oude stammen en takken lenen zich niet voor entstam; ze zijn te hard en verhout en de snijvlakken vergroeien niet of slechts op een enkel plaatsje. Overjarige takken van één jaar voldoen goed.

2de : De meest gunstige tijd voor het enten van Phyllo's is eind april, ook als op pas gesneden entstammen geënt wordt; deze zullen dan in juni geworteld zijn en in de groeitijd, d.i. juli, augustus en september, goed en voldoende kunnen groeien.

3de : Men plaatst pas geënte planten niet in de volle zon, vooral niet als klein, dun, slap of jong materiaal gebruikt is.

4de : De beste enten snijdt men van dikke, glanzende en volvlezige takken.

5de : Om het uitbuigen van het gehalveerde entstamuiteinde op de entplaats te voorkomen, geve men na het enten zeer matig water; eerst als de entplaats goed vergroeid is, kan men normaal verder kweken.

Aan het verzoek van enkele liefhebbers meen ik, met het bovenstaande, te hebben voldaan. Als ook zij zullen overgaan tot het enten van op eigen wortel moeilijk te kweken variëteiten, wens ik hun veel succes !

Ingezonden door de heer K. P. van Arkel, Ellecomstraat 12, Den Haag.

# Nieuws van het Clichéfonds

Doordat verscheidene leden met het zenden van het zaad dat zij voor het Clichéfonds hadden geogst wat laat waren en de Firma Edelman door omstandigheden niet eerder van zijn gewaardeerde medewerking kon blijk geven, zijn we in staat thans nog een tweede zaadaanbieding te doen.

Voor de zaden van de eerste aanbieding is de belangstelling zeer groot geweest en de zaden zijn dan ook grotendeels uitverkocht.

Wij zouden de liefhebbers nog wel dringend willen verzoeken zich te houden aan de wijze van bestellen, zoals we destijds hebben aangegeven. Brieven behoeven niet te worden geschreven, het is voldoende op de postgirokaart de nummers te vermelden, eventueel met opgave van vervangnummers. Gireer dus op postgiro 14465 ten name van het Clichéfonds Succulenta, Amsterdam, een bedrag gelijk aan het aantal gewenste pakjes maal 25 cent plus 40 cent voor de portokosten.

Vele liefhebbers hebben wederom aan het welslagen van deze verkoop bijgedragen, waarvoor de hartelijke dank van alle Succulentaleden.

De schenkers zijn: W. Alsemgeest, Den Haag; J. Antheunisse, Middelburg; Dr. H. W. de Boer, Haren; C. Bommeljé, Scheveningen; H. Bosman, Alblasserdam; J. van Dommelen, 's-Hertogenbosch; K. Edelman, Reeuwijk; A. de Graaf, Dordrecht; C. L. Harders, Den Haag; I.V.T., Wageningen; G. Lahiere, Diegem, België; L. de Lange van Aalderen, Bilthoven; P. Lensselink, Goor; J. G. A. Luyten, Utrecht; H. Nijmeyer, Stadskanaal; M. G. van der Steeg, Eindhoven; W. Sterk, Stiphout; Mevr. E. Verduin, Pijnacker; D. J. van Vliet, Scheveningen; Mevr. H. Vriesendorp van Aalderen, Oostvoorne.

## TWEDE AANBIEDING

|     |   |
|-----|---|
| 343 | <i>Acanthocalycium violaceum</i>                              |
| 344 | <i>Borzicactus icosagonus</i><br>( <i>Cereus aurivillus</i> ) |
| 345 | <i>Cephalocereus oaxacensis</i> 1)                            |
| 346 | <i>Cereus jamacaru</i>  |
| 347 | <i>Cleistocactus baumannii</i>                                |
| 348 | — <i>strausii</i> <i>hyalacanthus</i>                         |
| 349 | <i>Coryphantha difficilis</i>                                 |
| 350 | — <i>retusa</i>   |
| 351 | — <i>vaupelii</i>   |
| 352 | <i>Echinocactus moelleri</i> 1)                               |
| 353 | — <i>visnaga</i>  |
| 354 | <i>Echinocereus armatus</i>                                   |
| 355 | — <i>fitchii</i>  |
| 356 | — <i>pectinatus</i> <i>pailanus</i>                           |
| 357 | — <i>perbellus</i>  |
| 358 | <i>Espositoa lanata</i>                                       |
| 359 | <i>Loxanthocereus gracilis</i>                                |
| 360 | <i>Mammillaria coronaria</i>                                  |
| 361 | — <i>orcuttii</i>   |
| 362 | <i>Neolloydia conoides</i>                                    |
| 363 | <i>Neoporteria paucicostata</i>                               |
| 364 | <i>Obregonia denegrii</i>                                     |
| 365 | <i>Pachycereus pringlei</i>                                   |
| 366 | <i>Rebutia pilifera</i>                                       |

1) Onder deze naam ontvangen.

|     |                               |
|-----|-------------------------------|
| 367 | <i>Thelocactus lophothele</i> |
| 368 | — <i>uncinatus</i>            |
| 369 | <i>Aloe microstigma</i>       |

## UITVERKOCHE ZADEN

|     |   |      |   |     |   |     |   |     |   |     |
|-----|---|------|---|-----|---|-----|---|-----|---|-----|
| 1   | — | 4    | — | 5   | — | 7   | — | 8   | — | 10  |
| 11  | — | 12   | — | 13  | — | 14  | — | 16  | — | 17  |
| 18  | — | 20   | — | 23  | — | 24  | — | 25  | — | 28  |
| 36  | — | 40   | — | 49  | — | 55  | — | 56  | — | 58  |
| 59  | — | 70   | — | 71  | — | 72  | — | 76  | — | 79  |
| 80  | — | 84   | — | 89  | — | 90  | — | 91  | — | 92  |
| 93  | — | 94   | — | 95  | — | 96  | — | 99  | — | 100 |
| 102 | — | 103  | — | 105 | — | 106 | — | 107 | — | 108 |
| 109 | — | 110  | — | 112 | — | 115 | — | 116 | — | 117 |
| 119 | — | 120  | — | 121 | — | 134 | — | 138 | — | 141 |
| 142 | — | 146  | — | 147 | — | 149 | — | 151 | — | 152 |
| 153 | — | 154  | — | 155 | — | 156 | — | 158 | — | 159 |
| 160 | — | 161  | — | 162 | — | 163 | — | 164 | — | 165 |
| 166 | — | 167  | — | 169 | — | 172 | — | 173 | — | 183 |
| 185 | — | 186  | — | 189 | — | 192 | — | 195 | — | 204 |
| 208 | — | 209  | — | 216 | — | 217 | — | 219 | — | 220 |
| 221 | — | 228  | — | 236 | — | 241 | — | 245 | — | 246 |
| 247 | — | 249  | — | 254 | — | 255 | — | 261 | — | 268 |
| 273 | — | 274  | — | 275 | — | 279 | — | 286 | — | 288 |
| 289 | — | 294  | — | 296 | — | 305 | — | 317 | — | 326 |
| 329 | — | 331  | — | 332 | — | 333 | — | 334 | — | 336 |
| 340 | — | 341. |   |     |   |     |   |     |   |     |

W. RUYSCH - Brinkstraat 49 - Bennekom

## UIT DE AFDELINGEN

### AFD. ROTTERDAM

Onze laatste bijeenkomst van vorig jaar, zaterdag 10 december, werd in gezellig samenzijn doorgebracht. Liefhebberij of huishoudelijke zaken werden niet behandeld, met uitzondering van enkele mededelingen over onze in 1967, van 20 mei tot 11 juni te houden tentoonstelling, ter gelegenheid van ons 8e lustrum.

In prettige samenwerking met het bestuur van diergaarde Blijdorp mogen wij in de tuin van Blijdorp een kas plaatsen ter grootte van 300 m<sup>2</sup>.

Bij bezoek aan de tentoonstelling zal de gehele tuin te bezichtigen zijn. „Een gehele dag Blijdorp, een feestdag”.

Ook zal gelegenheid worden gegeven de Algemene Vergadering op 20 mei in de Rivière-hal te houden, te bezoeken. Verschillende leden deden reeds opgaaf van het door hen in te zenden aantal planten.

Bij dia's van natuuroopnamen hield Mej. G. v. d. Ende uit Schoonhoven een lezing. Deze prettig gebrachte voordracht met mooie dia's, werd met aandacht gevolgd en een paar maal onderbroken door een pauze voor gezellige conversatie plus koffie met gebak.

Met een hartelijk dankwoord aan Mej. v. d. Ende en goede wensen voor de feestdagen en jaarwisseling sloot de voorzitter deze laatste avond van ons verenigingsjaar.

J. L. de Slegte, secretaris,

Schiebroeksensingel 31, Hillegersberg.

### AFD. RIJN- EN DELFLAND

Op onze bijeenkomst van donderdag 12 januari waren 34 leden en belangstellenden aanwezig.

De heer D. J. van Viet sprak deze avond over nieuwe cactussen uit Zuid-Amerika. Eerst besprak hij uitvoerig aan de hand van een kaart de grootte, ligging en klimatologische bijzonderheden van dit werelddeel, dat half zo groot als Afrika is, maar waar per ha gemiddeld veel meer verschillende planten en dieren voorkomen dan in welk ander land ook. Vervolgens behandelde hij het voorkomen van de cactussen in de verschillende landstreken, o.a. Copiapoa's in de mistgebieden van Peru. Parodia's in West Argentinië, Notocactussen in Zuid Brazilië, N. Argentinië en Uruquay. Arequipa en Matucana stammen daarentegen uit het hoog-

gebergte, terwijl Melocactus voorkomt in Equador, Colombia en Venezuela, Pyrrhocactus in de droge gebieden westelijk van de Andes.

Na de pauze liet spreker ons aan de hand van dia's kennismaken met een groot aantal nieuwe ontdekkingen uit Z. Amerika. Om kwart voor elf sloot de voorzitter deze bijzonder interessante avond.

Onze volgende vergadering wordt gehouden op donderdag 9 februari. Als altijd zijn belangstellenden van harte welkom.

R. F. Davidson, Secretaris,

Laan van Heldenburg 14 – Voorburg.

### AFD. TILBURG

Vergadering van 16 december 1966.

Deze avond mochten wij in onze afdeling begroeten de heer van der Steeg uit Eindhoven. Deze vlotte en geanimeerde spreker vermocht het onze leden te interesseren met zijn reisbelevens over een van de landen waar onze cactussen gewiegd worden.

Arizona ziet er niet naar uit dat de grote liefhebber er de hele dag met een giertertje en een thermometer de wacht houdt. Aandacht was er in het bijzonder als het over soortafwijkingen ging. Diverse dia's logen er niet om, het bleek vaak meer de standplaats te zijn die oorzaak was van langere of kortere dorens en andere verschijnselen.

Zo zagen we de Carnegiea gigantea of Saguaro (de inheemse naam) en diverse Opuntia's, o.a. O. bigelowii, in hun natuurlijke omgeving.

Verder was er nog een groot aantal bijzonderheden over de reis die terloops ter sprake werden gebracht waar de rechtgeaarde liefhebber niet over uitgepraat komt. Een geslaagde avond, en waarin veel over onze liefhebberij opgestoken werd.

L. H. v. d. Laar, Secretaris

Drijfjachtpad 28, Tilburg.

### AFD. WEST-FRIESLAND

Op 11 november 1966 hielden we onze maandelijkse bijeenkomst bij de familie Herenius in Wervershoof. Aanwezig 18 leden. Nadat iedereen was voorzien van een hartversterking, kon de heer van Donkelaar beginnen met zijn praatje over „de vetplanten”, waarvoor hij een lans wist te breken. Bij het zien van menig prachtige dia kreeg zelfs de hartstochtelijkste cactus-specialist een verlangende



**GRATIS** **GRATIS**  
**KLEURENPRIJSCOURANT no. 10**  
**ALLES VOOR DE CACTUSVRIEND**

met meer dan 200 afbeeldingen en een onovertroffen aanbieding van nieuwigheden, hulpmiddelen, beschermingsmiddelen, literatuur en ZADEN.

**Gaarne spoedig aanvragen**

Onze vroegere klanten krijgen de prijscourant no. 10 zonder aanvraag toegezonden.  
**H. E. BORN — Postbus 34 — 5810 WITTEN-BOMMERN — DUITSCHLAND**

**CACTUSKWEKERIJ A. N. BULTHUIS & Co. C.V.**

PROVINCIALEWEG OOST 8 — COTHEN (U.) — TELEFOON 03436 - 267

Uitgebreid sortiment vetplanten en cactussen, speciaal MAMMILLARIA'S  
**SORTIMENTSLIJST OP AANVRAGE.**

**CACTUSSEN VETPLANTEN H. van DONKELAAR**

CACTUSKWEKERIJ — WERKENDAM — TELEFOON 01835 - 430

Regelmatig nieuwe importen uit Zuid-Afrika — Zaadlijst verkrijgbaar

**Sortimentslijst verschijnt in februari**

**De gehele week, ook zaterdag, voor liefhebbers geopend — Zondags gesloten.**

blik in zijn ogen. Van diverse families kregen vooral de Crassulaceën een beurt, met tal van kleinblijvende decoratieve soorten.

De meeste vetplanten vragen in de winter wel iets meer warmte en vocht. Over de gehele wereld komen Crassulaceën voor, rozetvormige soorten zelfs in een gordel om de aarde: Mexico = Echeveria en aanverwanten; Canarische eilanden = Aeonium e.d.; Pyreneën tot Kaukasus = Sempervivum \*); verder Azië = Sino-crassula; Japan = Orostachys \*).

Vele soorten \*) hiervan verdragen, evenals diverse Sedums, droge vorst.

Na de pauze passeerden nog tal van wonderlijke soorten de revue, o.a. Ceropegia's met ingenieus gebouwde bloemen, prachtig bloeiende verwanten van Aloe en Haworthia. De wonderlijke knolsucculenten zijn vooral in Engeland zeer gezocht. De Mesems zullen begin van dit jaar behandeld worden door de heer Noltée. De heer van Donkelaar toverde nog een doos met prachtige plantjes te

voorschijn, die na verloting f 8,- opbracht voor de afdelingskas. Een hartelijk applaus en een boekenbon, door de voorzitter overhandigd, brachten onze dank aan de heer van Donkelaar tot uitdrukking.

H. H. L. Rakers, tijdelijk secretaris,  
 Wieringstraat 27 — Zwaag N.H.

**NIEUWE LEDEN :**

E. Ofner, Merellaan 18, Sassenheim

H. Pluyms, Past. Visserstraat 16,  
 Oss, N.Br.

Mevr. Tax-Oude Vrieling, Schaepman-  
 laan 75, Oss, N.Br.

Mevr. A. J. L. Stoel-Erdin, Staakweg 11,  
 Dirksland Z.H.

J. C. van den Boom, Willem Degen-  
 straat 38, Nijmegen

**BUITENLAND :**

Peter K. van Tol, 37 Woodcrest Avenue,  
 White Plains, N.Y. 10604, U.S.A.